

Az Európai Unió Tanácsa Magyar Elnökségének erdészeti feladatai – (II.)

2.1.2. Európai Erdők folyamatának (MCPFE) 6. konferenciája, Osló, 2011. június 14-16.

Az Európai Erdők – Forest Europe (FE, korábban MCPFE) – miniszteri konferencia, mint erdészeti politikai folyamat 1990 óta működik. Eddig öt miniszteri konferencia összehívására került sor.⁷ Ezek alkalmával a folyamat részes államainak miniszterei önkéntességen alapuló határozatokat fogadtak el, melyek jelentősen hozzájárultak a fenntartható erdőgazdálkodás alapelveinek és gyakorlatának fejlesztéséhez Európában. A folyamatnak az Európai Unió és annak 27 tagállama önálló jogon tagjai.

A legutóbbi, 2007-ben Varsóban megtartott 5. miniszteri konferencián világossá vált, hogy a folyamat az addigi önkéntességen alapuló jogi és politikai kereteken belül már elérte határait és a részes államok úgy döntöttek, hogy megvizsgálják egy joghatással bíró páneurópai erdőegyezmény (továbbiakban erdőegyezmény) létrehozásának lehetőségét. Az erdőegyezmény tárgyalási folyamatának megnyitásáról döntött a 6. miniszteri konferencia Oslóban.

A Forest Europe távlati célkitűzéseinek meghatározása és az erdőegyezmény előkészítése érdekében több szakértői munkatalálkozó került megrendezésre a magyar Elnökség előtti 2 évben és az Elnökség alatt is. Ezek során a tagállamok és a folyamat megfigyelő szervezetei megvitatták és előkészítették a miniszteri határozattervezeteket. Kezdetben a Forest Europe és az Európai Unió tagállamai között sem volt egységes álláspont az Erdőegyezmény támogatásának kérdésről. Így a magyar Elnökség alatt került sor az érdemi, belső EU vitára és a tárgyalási folyamat megindításának legfontosabb FE keretein belüli egyeztetéseire is.

A magyar Elnökség célja ebben az ügyben az EU döntéshozatali eljárásrend kialakítása és az Erdőegyezmény tárgyalásainak megnyitásához szükséges EU konszenzus megteremtése volt. 3 tagállam nem értett egyet az egyezmény gondolatával, így magát a tárgyalásokat sem kívánták megnyitni (SE, UK, NL). 24 tagállam a tárgyalások megnyitása mellett

Az ENSZ székháza New Yorkban

értelt. A jogi helyzet elemzéséből egyértelművé vált, hogy az Unió csak a tagállamok teljes konszenzusán alapuló felhatalmazással kezdheti meg a nemzetközi egyezmény tárgyalásait és írhatja alá a vonatkozó határozatot az oslói konferencián. Fennállt a lehetősége annak, hogy konszenzus nem jön létre és az EU és tagországai nem kezdik meg a tárgyalásokat. A 27 EU tagállam a FE folyamat résztvevőinek többségét adja, így a tárgyalások véltetően nem indultak volna meg, ha nem vesznek benne részt, annak ellenére, hogy a FE folyamat minden EU-n kívüli tagországa, köztük az erdészeti politikailag jelentős olyan államok, mint például az Oroszországi Föderáció, Törökország, Ukrajna, Norvégia is támogatták azok megnyitását. Az összeurópai Forest Europe folyamat ebben az esetben tartalmi és politikai fejlődésében megakadt volna. **Ezért az Elnökségre jelentős teher hárult mind EU belső, mind nemzetközi erdészeti- és környezetpolitikai szempontból, a tárgyalások megnyitása érdekében.**

A magyar Elnökség alatt a Tanács Erdészeti Munkacsoportja a Tanács Jogi Szolgálatára és a Bizottságra támaszkodva felderítette a jogi helyzetet, és kidolgozta a Tanácsban meghozandó határozati szövegjavaslatokat. Ezeket a megállapodás eléréséig napirenden tartotta és kitartóan tárgyalta a Tanács különböző

szintjein. Evvel elérte, hogy a tárgyalások megkezdését ellenző három EU tagállam a kompromisszumos szövegek kidolgozása és a megvalósult együttműködés hatására megváltoztassa álláspontját; elfogadja azokat és a miniszteri konferencián Oslóban valamennyi EU tagállam; az EU és 20 további európai, nem EU ország – az összes FE tagállam – aláírta a határozatokat. Ennek jelentősége, hogy **Európában döntöttek egy joghatással bíró és holisztikus megközelítésű erdőegyezmény tárgyalásainak megnyitásáról!**

Az oslói konferencia másik határozatában a FE hagyományos önkéntességi elven működő együttműködése is megerősítésre került.

A konferencia 2011. június 15-én így **két határozatot fogadott el**, melyek a következők:

„Európai Erdők 2020” Miniszteri Határozat (Ministerial Decision: European Forests 2020), mely a Forest Europe erdészeti politikai folyamat önkéntességen alapuló tevékenységének 2020-as célkitűzéseit tartalmazza;

Oslói Miniszteri Felhatalmazás egy Joghatással Bíró Európai Erdőegyezmény Tárgyalásainak lefolytatására (Oslo Ministerial Mandate for Negotiating a Legally Binding Agreement on Forests in Europe). Ez két melléklettel egészült ki. Az 1. sz. melléklet a Kormányközi Tárgyalóbizottság eljárási szabályzatát (Rules of Procedure for the Intergovernmental Negotiating Committee to prepare a legally binding agreement on forests in Europe), a 2. számú melléklet pedig a Forest Europe részes államainak listáját tartalmazza (Forest Europe signatories).

A határozatok és a folyamat további elemzése nem célja ennek az írásnak, de a következő fő tartalmi elemeket tartjuk kiemelendőnek.

Az „Európai Erdők 2020” határozata megfogalmazza az erdők 2020-as távlati jövőképét Európában (Vision); a velük kapcsolatosan 2020-ig elérendő stratégiai célokat (Goals) és ezek megvalósítását szolgáló konkrét célokat (Targets); a Forest Europe folyamat feladatát (Mission); illetve az összeurópai és nemzeti szintű cselekvési feladatokat (European and national actions).

⁷ 1990 - Strasbourg –; 1993 - Helsinki; 1998 - Lisszabon; 2003 - Bécs; 2007 - Varsó.

A második határozat kitér többek között arra, hogy az erdőegyezmény Nemzetközi Tárgyaló Bizottságában (NTB) a Forest Europe részes államok vehetnek részt; Irányító Testületébe Ausztria, Csehország, Franciaország, Lengyelország, Norvégia, az Orosz Föderáció, Törökország és Ukrajna delegálhat testületi tagot; míg a FE titkársági feladatait ellátó Spanyolország állandó megfigyelői szerepben vesz benne részt. Az NTB elnöke *Jan Heino úr* Finnországból; titkársági feladatait pedig munkamegosztás keretében a FE Madridi Összekötő Irodája (Liaison Unit Madrid), az ENSZ Élelmezési és Mezőgazdasági Szervezete (FAO), az ENSZ Európai Gazdasági Bizottsága (UNECE), az ENSZ Környezetvédelmi Programja (UNEP) és az Európai Erdészeti Intézet (EFI) közösen látja el (!). A határozat 23. pontja kitér az erdőegyezmény lehetséges tartalmi kérdéseire is és 24. pontjában néhány egyéb, a tárgyalások során figyelembeveendő, alapvető fogalmat meg.

A határozatok erdőszépolitikai jelentőségét az adja, hogy az Európai Unió egységes fellépésével lehetővé vált az erdőegyezmény kidolgozása és a páneurópai erdőszéti folyamat új tartalommal gazdagodik, amelyhez hasonló eddig sem más kontinensen, sem pedig globálisan nem létezik. **Európa tehát újra világossá tette a fenntartható erdőgazdálkodás megvalósítása iránti elkötelezettségét!**

Mivel a UNFF és a FE folyamata között lényeges kapcsolat áll fenn, összefoglalóan az is megállapítandó, hogy az EU és tagországi tárgyalási pozíciója a nemzetközi erdőszépolitikai porondon mind a UNFF9-en elért pozitív szerep, mind a Forest Europe határozatok elfogadása után egyértelműen erősödött.

Az Európai Erdőegyezmény első tárgyalási fordulója 2011. november végén lesz. Az oslói határozati szövegek és a folyamattal kapcsolatos információ a következő honlapon érhető el: <http://gyroconference.event123.no/ForestEurope/ForestEuropeMinisterialConference/hjem.cfm>.

2.1.3. EU „Faanyag rendelet”/FLEGT rendelet megvalósítása

Az Európai Parlament és a Tanács rendelete a fát és fatermékeket piaci forgalomba bocsátó piaci szereplők kötelezettségeinek meghatározásáról (995/2010/EU EP és Tanács közös rendelete), az ún. „Faanyag rendelet”, avagy Kellő Gondosság Rendelet és a

FLEGT rendelet (Forest Law Enforcement, Governance and Trade) Önkéntes Partnerségi Egyezményei (VPA) többször is tárgyalásra kerültek a Tanács Erdészeti Munkacsoportjában. A rendelet célja, hogy minimálisra csökkentse annak kockázatát, hogy az illegális eredetű faanyag az EU belső piacára jusson.

Önálló kezdeményezésként a Tanács 2003-ban elfogadta az erdőszéti jogszabályok megvalósításának és a kormányzati munka megerősítésére és a kereskedelemre vonatkozó akciótervet (FLEGT akcióterv). 2005-ben az akcióterv első, konkrét lépéseként az EU-ba behozatalra kerülő faanyagra vonatkozó FLEGT rendelet (2173/2005/EK) került elfogadásra. Ennek keretében az EU-val önkéntes partnerségi megállapodást kötő fejlődő országokból csak a FLEGT engedéllyel rendelkező faanyagot lehet az EU piacán forgalomba hozni.

A FLEGT rendelet – az önkéntesség miatt – csak az arra kétoldalú megállapodás aláírásával vállalkozó országokra terjeszthető ki, ezért indokolt volt további intézkedések kidolgozása az illegális fakitermelés visszaszorításának uniós elősegítése érdekében. A Bizottság javaslatát 2008. október 17-én hozta nyilvánosságra. A tervezetet a Tanács Erdészeti Munkacsoportja és a Parlament párhuzamosan tárgyalta. A rendelet vitája első sorban a Lisszaboni Szerződés életbelépése miatt még tisztázandó eljárásrendi kérdések miatt elhúzódott, végül 2010. október 20-án kihirdették a Tanács és az Európai Parlament 995/2010/EU sz. rendeletét a fát és fatermékeket piaci forgalomba bocsátó piaci szereplők kötelezettségeiről. Ennek alapján a Bizottság feladata a rendelethez a végrehajtási szabályok megalkotása.

A magyar Elnökség alatt a rendelettel kapcsolatos munka nyomon követése és a munkacsoporti üléseken a tájékoztatás volt a feladat. Ez magába foglalta a Bizottság munkáját, a végrehajtási rendeletek megalkotását, illetve az illetékes hatóságok kijelölésének folyamatát, az ezzel kapcsolatos várható tagállami nehézségeket. 2011. június 3-ig minden tagállam köteles volt kijelölni illetékes hatóságát. Magyarországon a Vidékfejlesztési Minisztérium, Erdészeti, Halászati és Vadászati Főosztálya került kijelölésre. A további részleteket 2012. június 2-ig kell kidolgozni.

A FLEGT önkéntes partnerségi megállapodások megkötésére irányuló tárgyalások is folytatódtak az elnökségi félév alatt. A már megkötött megállapo-

dások közül megtörtént a Kamerunnal és Kongóval kötött megállapodások végleges jóváhagyása az EU részéről. 2011. májusban Indonéziával, majd Libériával kötött megállapodást az EU. Folyamatban vannak a tárgyalások Malajziával, Gabonnal, a Kongói Demokratikus Köztársasággal és Vietnámmal. Számos további ország is érdeklődik a tárgyalások megindítása iránt (pl. Orosz Föderáció). A témáról a magyar *Elnökség* alatt 2 alkalommal került sor Bizottsági tájékoztatásra.

2.1.4. Az EU Erdészeti Főigazgatók Találkozója, Visegrád, 2011. április 7-8.

Az EU Erdészeti Főigazgatók Találkozója minden Elnökség alatt megrendezésre kerülő, bevett gyakorlat. Célja, hogy az egységes EU erdőszéti politika hiányában, az intézményesült erdőszéti fórumok mellett, javítsa az országok közötti koordinációt és együttműködést, valamint bepillantást nyújtson az elnökségi ország erdőgazdálkodásába. Gyakran a Tanács Erdészeti Munkacsoportjának informális ülésével is kombinálják. Nálunk erre nem került sor, azonban három aktuális témát vitattak meg a résztvevők. Ezek a következők voltak:

Az EU Közös Agrárpolitikájának (KAP) reformja és az erdőgazdálkodás szerepe az EU 2020 Stratégiájában. Az EU 2013 utáni vidékfejlesztési rendelet erdőszéti intézkedéseinek jelenlegi helyzete.

Európai Erdők folyamata joghatással bíró Erdőegyezményének EU előkészítése

Az Európai Bizottság Zöld Könyve az erdők védelméről és az erdőszéti információiról az Európai Parlament munkájában.

A találkozóon 18 tagország, 3 európai erdőszéti szervezet, a FE Oslói Titkársága, az Európai Bizottság (EB), az Európai Parlament (EP) és az EU Tanács Főtitkárság képviseltette magát, mintegy 40 fővel. A találkozó programja intenzív eszmecserét tett lehetővé, többek között olyan kiváló előadóknak is köszönhetően, mint *Hilkka Summa* – EB/Mezőgazdasági Főigazgatóság, *Gerhard Mannsberger* – Lebensministerium/ Ausztria, *Christer Segersteen* – Európai Erdőtulajdonosok Szövetsége (CEPF)/Svédország, *Malgorzata Buszko-Briggs* – Európai Erdők Titkárság/Norvégia, *Kriton Arsenis* – EP/Görögország.

A munkaprogram jól szolgálta a tagállamok és a résztvevők informálását a vidékfejlesztési rendelet előrehaladásáról és a magyar elnökség tárgybeli erőfeszítéseiről; lehetőséget adott az Európai Erdők folyamatban meglévő érdek- és vé-

leménykülönbségek megvitatására és az európai legfőbb ún. nem-kormányzati erdészeti szervezetek (EUSTAFOR, CEPF, COPA-COGECA) véleményének megismerésére; illetve a résztvevők első kézből kaptak információt az Európai Parlament eljárásrendjéről az EB erdővédelmi és információs zöld könyvének előrehaladásával kapcsolatban, magától az EP jelentéstevejtől.

Általános elismerést váltott ki a Pílisi Parkerdó Zrt. természetközeli erdőgazdálkodásának, közjóléti tevékenységének és erdeiiskola-programjának bemutatása.

Összességében megállapítható, hogy a tagországok nagy része, a legfontosabb európai erdészeti szervezetek és a három legfőbb EU intézmény mindegyike képviseltette magát a találkozón, amit így sikerült az elnökségi munkát szolgáló rendezvényre alakítani, megtartva az informális forma előnyeit is. A Főigazgatói Találkozóóról csak pozitív visszajelzések érkeztek hozzánk, amelyekből úgy érezhettük, hogy a rendezvény szakmai eredményei mellett Magyarország, történelmünk és szellemiségünk megismertetését is jól szolgálta.

3. Az első Magyar EU Elnökség jelentősége

Megítélésünk szerint feltétlenül használható az *Elnökség* szerepének megítélésében a történelmi jelző, főleg az ország 1989 utáni életében.

Az *Elnökségi* munka elsődleges használtsága természetesen abban rejlik, hogy „új tagország” esetén lehetőség és kötelesség is volt az EU eljárásrendek érdemi és felelősségteljes megismerése; alkalmazása, ami a továbbiakban a magyar érdekek képviseletét az eddigiekénél magasabb szintre emelheti.

Alapvetően fontos volt, hogy a többi tagország az általunk tapasztalt esetekben bizalommal fordult Magyarországhoz, mint *Elnökséghez*, így a szakemberek és az ország számára új szerepkör nyílt meg mind az EU-n belül, mind a tágabb világban az ügyek általános koordinációjával és az EU intézményekkel történő együttműködésben. Ez az agrár- és környezeti kérdésekre biztosan elmondható, de igaznak éreztük a legtöbb területről érkező hír alapján is.

Biztosan elmondható, hogy az *Elnökség* a benne résztvevőknek az

Tanácskoznak az erdészeti főigazgatók

összetartozás érzését és élményét is kölcsönözte és visszatekintve is igaznak hisszük, hogy nagy érzelmi és szakmai odaadással képviselték a különböző stábok és a diplomácia az országot. Saját tapasztalataink azt mutatták, hogy a Magyarországot képviselők komolyan vették feladatukat. Természetesen sok nehézség adódott, de sok segítség is érkezett a tagországok vagy az intézmények és egymás részéről is.

Az erdészeti kérdésekről elmondható, hogy kiemelkedően intenzív félév volt a magyar *Elnökség* ideje. Két fontos nemzetközi esemény foglalta keretbe az erdészeti munkát a CWPFF tekintetében, amelyek a UNFF 9. Ülésszaka és a Forest Europe oslói 6. Konferenciája voltak. Mindkettő más kihívás elé állította az elnökségi stábot és önmagában egyedül is komoly feladat lett volna.

A UNFF a nemzetközi ENSZ tárgyalások szövevényességével és absztrakciós fokával, megemelve az EU külső képviselete körül kialakult tagországi és intézményi politikai nézeteltérések nehézségeivel komoly kihívást jelentett és több éles helyzetet is produkált mind a stáb, mind az egész magyar *Elnökség* számára. A szakértői, és külügyminisztériumi egyeztetések, beleértve a New York-i tagországi képviseleteket is, 2010. november-decemberben megindultak és az egész magyar Elnökség első hivatalos tevékenységei közé tartoztak, hiszen az Erdészeti Munkacsoport már január 11-én ülésezett. Végül a magyar delegáció, a New York-i Magyar ENSZ Képviselet munkatársai; az EU New York-i Delegációja a tagországok hathatós támogatásával közösen; közös erőfeszítések és lélekjelenlét segítségével sikeresen zárta a tárgyalásokat. Ennek eredményeként a magyar delegáció és az *Elnökség* egyaránt elismerésben részesült tárgyalópartnerei és a többi EU tagország részéről is.

A Forest Europe folyamata a magyar *Elnökség* alatt ért döntéshozatali fázisá-

ba, mind a belső EU egyeztetési, mind a Miniszteri Konferencia szakmai előkészítését tekintve. Ez azért volt különösen érdekes, hiszen a szakértői üléseken is a magyar tábla mögül, de az EU elnökség súlyával szólalt fel a magyar delegált, élesen ellentétes vélemények között. Az EU Tanácsi egyeztetés egy véget nem érni látszó folyamatát nötte ki magát és bonyolult jogértelmezési és diplomáciai erőfeszítéseket; tárgyalási

taktikai megfontolásokat és számtalan háttértárgyalást igényelt. De legfőképpen hitet és kitartást abban, hogy emelt fővel zárhatjuk le az *Elnökség* végén ezt a bonyolult és megoldhatatlannak tűnő helyzetet. Gyakorlatilag a UNFF-et követően az elnökségi munkát az utolsó napig ez a feladat kötötte le az EU eljárásrend kötöttsége és fokozatossága, illetve a szakmai/diplomáciai nézeteltérések komolysága miatt. Az Unió ugyanis a június 14-én kezdődő konferencián történő fellépését csak a június 10-i luxemburgi Közlekedési Tanácson tudta végső döntésre vinni. Ez az eredmény a fővárosok közötti, a Budapest és a brüsszeli Állandó Magyar Képviselet közötti, a brüsszeli kollégák más képviseletekkel történő folyamatos egyeztetése révén, valamint az elnökség és az intézmények közötti kitartó munkának volt köszönhető. Kiemelendő az erdészeti stáb és így az erdészeti kérdések magas szintű támogatása a Külügyminisztériumban és a Brüsszeli Állandó Magyar Képviseleten. Megjegyzendő, hogy réges rége nem szerepelt erdészeti ügy érdemi vitapontként a Mezőgazdasági és Halászati Tanácson, amely a Forest Europe kérdését május 17-én fő napirendként tárgyalta. Így a nehézségek, tagadhatatlanul, politikai/döntéshozói figyelmet is indukáltak erdészeti kérdések tekintetében.

Összességében az *Elnökség* egy talán egyedülálló tapasztalatszerzés volt, közös erőfeszítés és kitartó együttműködés más szakemberekkel, intézményekkel és kultúrákkal, amely munkacsoportunk erdészeti kérdéseiben, az égiek kegyelméből, teljes sikerrel végződött és megfelelt Magyarországnak eddigi sikeres ENSZ/UNFF és páneurópai/MCPFE hagyományainak, emellett azonban résztvevői új szerepkörben is bizonyíthatóak a magyarok rátermettségét. Bízunk benne, hogy mások is így látták!